

Antradienį Strasbūre vykusioje diskusijoje su europarlamentarais dėl ES ir Kinijos santykių ES diplomatijos vadovas Josep Borrell ragino ES viduje labiau koordinuoti skirtingus požiūrius dėl Kinijos. „Mes negalime kalbėti vienu balsu, nes ES skamba skirtingi balsai, tačiau bent išlaikykime vieną toną“, – pažymėjo jis.

J. Borrell pripažino, kad po ES sankcijų, su Lietuva susijusių iššūkių ir Kinijos karinių pratybų Taivano sąsiauryje ES ir Kinijos santykiai pablogėjo, tačiau ragino toliau išlaikyti dialogą. Kinija nėra Rusija, o ES svarbūs šie ryšių su Kinija aspektai: ES vertybės, ekonominis saugumas, Taivanas ir Ukraina, pažymėjo J. Borrell.

Po ES diplomatijos vadovo kalbėjusi Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen atkreipė dėmesį, kad dėl Kinijos galios didėjimo ES svarbu suvaldyti santykius su Kinija. „Nėra pagrindo Europai nutraukti santykius su Kinija. Tačiau būtina stengtis sumažinti kai kurias ryšių rizikas, įvertinti galimybes ir aiškiai jas įvardinti“, – pridūrė U. von der Leyen.

Europarlamentarai paragino sukurti veiksmingą, nuoseklią ir vieningą ES strategiją Kinijos atžvilgiu.

Kai kurie EP nariai kritikavo neseniai paskelbtą Prancūzijos prezidento Emmanuel Macron pareiškimą dėl Taivano, kad jis nerūpi Europai. Jie taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad ES nepriimtinas ginklų tiekimas Rusijai ir Taivano status quo keitimas. Atsižvelgiant į Kinijos vykdomą uigūrų ir kitų mažumų priespaudą Sindziango regione, kai kurie europarlamentarai ragino ES ir toliau spausti Pekiną gerbti žmogaus teises.

“Iš tikro mes pirmiausia turėtume labiau pažinti Kiniją nes Kinija buvo, yra, ir bus supervalstybė. Mes galbūt per mažai žinome apie Kinijos istoriją, apie Kinijos vystymąsi ir Kinijos žmones. Kažkada Steponas Kairys, atrodo, 1904 metais ar jau po Rusijos-Japonijos karo parašė keletą knygelių apie Japoniją kaip apie tokį tolimą kraštą tai apie Kiniją mes žinojome mažiau. Iš tikro, Kinija po to savo tokio nusilpimo, arba nusilpninimo po tarpusavio kovų ir tokio bolševikinio-komunistinio laikmečio pasidalijo į Džiųją Kiniją ir Taivaną, kur pradžioje taip pat buvo gana autokratinis režimas bet išsivystė į demokratinę valstybę. Dabar mums yra problema, kad Kinijos komunistinis režimas orientuotas daugiau į savo vietos atsikovoimą ir jis mato savo oponentais tiek Jungtines Amerikos valstijas, tiek Taivanį.

Kinija savo veiklą vysto ieškodama sąjungininkų ir natūralu, kad vienas toks sąjungininkas yra šalia esanti Rusija nors, man atrodo, kad Kinija turi nemažai pretenzijų tai pačiai Rusijai.

Ypatingai dėl teritorijų ir dar niekas nežino kuo jos pasibaigs bet ji, tiesiog, naudojasi ta proga, pakankamai laviruodama, sakyčiau, ir Europai tai svarbu, kadangi ten yra daug žaliavų, kurios reikalingos mūsų taip vadinamam žaliajam progresui. Be to reikia surasti sutarimą su Kinija dėl tos pačios taršos mažinimo todėl nėra tokio vienareikšmiško atsakymo ir čia mes Europos Parlamente ieškome kaip suderinti kovą už žmogaus teises ir bandymą Kiniją nukreipti ta kryptimi, kad jie netalkintų Rusijai ir nepadėtų jai kare su Ukraina o būtų pristabdantis Rusiją veiksnys.

Kita vertus, mums reikia žiūrėti ir ekonominius ryšius, kurie yra labai reikalingi, nes jei šiandien mes visiškai atsisakytume tų žaliavų, kurios mus pasiekia iš Kinijos, pavyzdžiui reikalingų tiems patiems puslaidininkiams, tai nebūtų gerai. Todėl iš pat ryto ir vyksta diskusijos su labai skirtingais vertinimais kiek čia galima flirtuoti, kiek galima daryti tam tikras nuolaidas bet visi supranta, kad Europos stiprybė yra jos vienybė ir geri būtų, kad valstybių vadovai rastų tą sutarimą. To reikia ne tik mums bet ir Kinijai nes Europa yra didelė rinka. Ji taip pat bando ieškoti savo rėmėjų, palaikytojų.

Manau, mums reikia dėti visas pastangas, kad mes mažiau priklausytume nuo Kinijos žaliavų ir bandyti savo pavyzdžiu Kinijai rodyti tą galimą demokratijos kelią nes manau, kad Kinija išliks ilgam kaip svarbus pasaulio žaidėjas su kuriuo nesiskaityti tikrai negalime.” – sakė Lietuvos Europos Parlamente atstovaujantis socialdemokratas Juozas Olekas.

Kai kurie EP nariai kritikavo neseniai paskelbtą Prancūzijos prezidento Emmanuel Macron pareiškimą dėl Taivano, kad jis nerūpi Europai. Jie taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad ES nepriimtinas ginklų tiekimas Rusijai ir Taivano status quo keitimas. Atsižvelgiant į Kinijos vykdomą uigūrų ir kitų mažumų priespaudą Sindziango regione.

Kai kurie europarlamentarai ragino ES ir toliau spausti Pekiną gerbti žmogaus teises. Diskusijoje EP narė Rasa Juknevičienė (Europos liaudies partija) pabrėžė, kad ES strategija dėl Kinijos labai reikalinga, nors ir vėluojama ją priimti. „Pandemija Europą pažadino, o Rusijos karas atvėrė akis – strategija dėl Kinijos būtina. Teisingai strategijai reikia teisingo padėties įvertinimo. Rusija ir Kinija turi tą patį tikslą – sunaikinti demokratinio pasaulio plėtrą, nes demokratija yra grėsmė abiem regionams“, – sakė EP narė.

Kiek vėliau Europos Parlamentas patvirtino ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reformą, pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą ir naują Socialinį klimato fondą.

Dėl visų šių teisės aktų, kuriais siekiama iki 2030 m. išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 proc., palyginti su 1990 m., jau pasiektas

susitarimas su ES Taryba.

Patvirtinta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reforma (413 balsų už, 167 prieš, 57 susilaikė) padidinti sistemos užmojai - išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos sektoriuose 2030 m. turi būti sumažintas 62 proc. (lyginant su 2005 m. lygiu). 2026-2034 m. bus palaipsniui panaikinti įmonėms skiriami nemokami leidimai ir sukurta atskira nauja ATLPS II sistema kelių transportui ir pastatų šildymui. Todėl 2027 m. (arba 2028 m., jeigu energijos kainos bus itin didelės) bus nustatyta kaina šiuose sektoriuose išmetamoms šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms.

EP balsavo, kad į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą pirmą kartą būtų įtrauktas ir laivininkystės sektorius (500 balsų už, 131 prieš, 11 susilaikė). Taip pat susitarta iki 2026 m. atsisakyti nemokamų taršos leidimų aviacijos sektoriuje bei taip skatinti naudoti tvarius aviacijos degalus (463 balsų už, 117 prieš, 64 susilaikė).

Parlamentarai balsavo ir už naują ES pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą (487 balsų už, 81 prieš, 75 susilaikė), kuriuo siekiama skatinti ES nepriklausančias valstybes padidinti savo užmojus klimato srityje. Mechanizmas apima prekes, kurių gamybos metu išskiriama daug šiltnamio efektą sukeliančių dujų - geležį, plieną, cementą, aliuminį, trąšas, elektrą ir vandenilį. Šių prekių importuotojai į ES rinką turės sumokėti kainų skirtumą, susidarantį tarp gamybos šalyje mokamo mokesčio už šiltnamio efektą sukeliančių dujų taršą ir ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos kainos.

Pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas bus palaipsniui įvedamas 2026-2034 m. - tokiu pat greičiu, kaip kad atsisakoma nemokamų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos leidimų. Tikimasi, kad tai užtikrins, jog ES vykdant didesnio užmojo politiką klimato srityje gamintojai neperkeltų gamybos už ES ribų.

EP patvirtino (521 balsas už, 75 prieš, 43 susilaikė) sprendimą 2026 m. steigti ES Socialinį klimato fondą, kuris leis užtikrinti, kad su klimato kaita susijusi pertvarka būtų socialiai teisinga. Šio fondo lėšomis bus padedama energijai ir transportui lėšų itin stokojančioms gyventojams ir šeimoms bei labai mažoms įmonėms. Įsteigtasis Socialinis klimato fondas bus finansuojamas iš lėšų, gautų aukcionuose pardavus ATLPS II leidimus (iki 65 mlrd. eurų), o papildomi 25 proc. bus padengti iš nacionalinių išteklių.

Šiuos sprendimus dar turės oficialiai patvirtinti ES Taryba. Jie įsigalios po 20 dienų, kai bus paskelbti ES oficialiajame leidinyje.

Kiek vėliau parlamentarai spręs , ar pritarti naujų ES prieglobsčio ir legalios migracijos taisyklių projektui, įvertins padėtį Moldovoje, siūlys kaip kontroliuoti kriptoturto ir valiutos pervedimus, aptars arešto orderį Putinui.

